

“Mijn moeder wist dat ze mij uit mijn **comfort zone** moest duwen”

DOOR: JULIE WEVERS
FOTO: ROSALIE WINARD

Temple Grandin heeft twee specialiteiten die goed samengaan: autisme en dieren. Op beide gebieden geldt zij internationaal als een autoriteit. Het is bijvoorbeeld aan deze Amerikaanse hoogleraar dierwetenschappen van de Colorado State University te danken dat slachthuizen in veel Westerse landen aanzienlijk diervriendelijker zijn geworden.

Grandin kan zich opvallend goed inleven in dieren als varkens en koeien; als extreme beelddenker én detailwaardermer ziet zij in één oogopslag waarvan deze dieren stress kunnen ondervinden. Van een jas die over een hek hangt bijvoorbeeld, of van de weerspiegeling van lampen op een natte vloer. Het zijn essentiële details die alleen zij opmerkt.

Talenten een kans geven

De talenten van Grandin zijn onmiskenbaar verbonden met haar autisme. Dat zij deze talenten zo succesvol kan inzetten, dankt zij vooral aan “heel hard werken”, zegt zij. Maar ook aan haar opvoeding, een onderwerp dat haar erg bezighoudt. In haar onlangs verschenen boek *Het autistische brein. Voorbij het spectrum denken* noemt zij opvallend vaak haar moeder als voorbeeld van hoe het wél moet. “Instinctief wist mijn moeder dat ze mij heel voorzichtig uit mijn comfort zone moest duwen”, zegt Grandin. “Dat hebben kinderen met autisme nodig om zich goed te kunnen ontwikkelen.”

Toen Temple Grandin werd geboren, in 1947, was de diagnose autisme nog maar vier jaar oud. “Niemand wist wat het betekende”, schrijft ze. Goede behandelingen bestonden nog niet. De neuroloog die haar moeder bezocht - onder andere omdat zij geen woord zei - gaf de diagnose ‘hersensbeschadiging’ en dat was haar redding. Want bij deze diagnose hoorde de intensieve gedragstherapie waardoor zij op 4-jarige leeftijd uiteindelijk toch goed ging praten.

Jaren-50-opvoeding

Daarna stapte haar moeder over op een andere methode: de standaard jaren-50-opvoeding. Dat betekende niet alleen heldere regels, maar ook hoge eisen. “Complimenten kreeg ik alleen als ik écht iets bijzonders had gedaan”, zegt Grandin, “Bijvoorbeeld toen ik een prachtig paard van klei had gemaakt.” Op tijd komen of goede tafelmanieren werden door haar ouders vanzelfsprekend geacht - daarvoor ontving zij dan ook geen complimentjes.

Zowel haar ouders als haar leerkrachten maakten op een goede manier gebruik van belangrijke leermomenten, zegt Grandin. Woorden als ‘niet doen’ vielen niet, ze kreeg alleen te horen hoe het wél moest, waarbij de stem nooit werd verheven. Grandin: “Als ik aardappelpuree met mijn handen at, zei mijn moeder: ‘Gebruik de vork.’ Als ik aan tafel met mijn hand mijn mond afveegde, zei ze: ‘Gebruik je servet.’”

Moderne tijd: veel prikkels en onduidelijke regels

Vergeleken bij de jaren 50 is de huidige maatschappij weinig autisme-vriendelijk, meent Grandin. In een interview in NRC-Handelsblad zei ze hierover: “Nu zijn de regels voor kinderen veel minder helder. Thuis mogen dingen wel die op school niet mogen en omgekeerd. En er is een overvloed aan zintuiglijke prikkeling. Ik leerde netjes eten in een restaurant, dat kon ook, omdat het in een restaurant rustig was. Nu is er overal lawaai en afleiding.”

Bij de moderne tijd hoort ook dat meer kinderen dan ooit een officiële diagnose autisme hebben. Het gevaar hiervan is volgens Grandin dat zij - en hun ouders - zo gefocust zijn op de

aandoening, dat zij belangrijke vaardigheden verwaarlozen die nodig zijn om te slagen in de maatschappij. Opvallend veel jongeren met autisme weten tegenwoordig helemaal niet hoe het hoort, signaleert ze in haar boek. Ze komen te laat op hun werk, of zeggen ongepaste dingen. De gevolgen zijn groot, bijvoorbeeld ontslag. Maar jongeren met autisme krijgen tegenwoordig toch massaal sociale vaardigheidstrainingen? “Ja, en die zijn inhoudelijk hetzelfde als de opvoeding van de jaren 50”, zegt Grandin. “Alleen vond die opvoeding op veel jongere leeftijd plaats en dat is het beste.”

Stuur je puber met autisme de wijde wereld in!

Bij ouders ziet Grandin de tendens om hun kind met autisme te beschermen op te voeden, ook als het ouder wordt. “Soms praten ze zelfs namens hun kind”, zegt ze. Haar belangrijkste opvoedadvies aan ouders van pubers luidt: stuur ze zoveel mogelijk de grote wijde wereld in. Laat ze alle mogelijke baantjes doen en moedig ze aan om met zoveel mogelijk mensen te spreken. Daarvan leren ze niet alleen hoe het hoort, het helpt ze bovendien bij het maken van een beroepskeuze. “Want jongeren kunnen niet geïnteresseerd raken in dingen waarmee ze nooit in contact komen”, zo schrijft ze in haar boek.

Toen Grandin 15 jaar oud was, gaf haar moeder haar de keuze tussen één weekje naar de ver weg gelegen ranch van haar tante, of de hele zomer. Ze was doodsbang en wilde absoluut niet gaan. Maar ze moest en bleef uiteindelijk de hele zomer. En daarna nog vele andere zomers. “Ik vond het er geweldig”, zegt Grandin nu. Het was op de boerderij van haar tante dat Grandin haar grote affiniteit met dieren ontdekte.

Ouders zouden hun kinderen telkens weer moeten laten kiezen uit verschillende activiteiten uit “de grote wijde wereld”, zegt Grandin. “Bijvoorbeeld tussen zwemmen en fietsen. En de hele dag in je kamer blijven zou niet tot de keuzemogelijkheden mogen behoren!” •

Temple Grandin en het autisme-onderzoek

Temple Grandin volgt het autisme-onderzoek op de voet en was regelmatig proefpersoon voor hersenonderzoekers. Hierdoor weet zij bijvoorbeeld dat haar amandelkernen (amygdalae) - die een grote rol spelen bij de verwerking van emoties als angst - fors groter zijn dan gemiddeld. “Ikzelf vind het heel prettig om te weten dat mijn hoge angstniveau gerelateerd kan zijn aan een vergrote amygdala”, schrijft Grandin in het onlangs verschenen boek *Het autistische brein. Voorbij het spectrum denken*. Het boek, dat zij schreef met wetenschapsjournalist Richard Panek, geeft een helder overzicht van het autisme-onderzoek, van 1943 - het jaar waarin Leo Kanner de diagnose autisme introduceerde - tot nu. De vooruitgang is tegelijkertijd spectaculair en teleurstellend, stelt zij vast. Want ondanks grote doorbraken op het gebied van hersen- en genenonderzoek, blijft autisme een raadsel. “Omdat we beseffen hoe ongelooflijk complex het brein is”, schrijft Grandin, “weten we dat dit onderzoek niet tot een oorzaak zal leiden, maar tot oorzaken.” En dan niet naar de oorzaken van autisme, benadrukt Grandin, “maar van elk afzonderlijk symptoom op het hele spectrum.” Grandin heeft ook kritiek op wetenschappers: zo hebben zij volgens haar veel te weinig oog voor de grote sensorische problemen die mensen met autisme vaak ondervinden. Deze problemen zouden volgens haar wel eens de kern van autisme kunnen vormen, in plaats van de sociale problemen. Liever gezegd: de sensorische problemen zouden wel eens aan de sociale problemen vooraf kunnen gaan. Ze schrijft: “Maar hoe kun je mensen socialiseren die de omgeving waarin ze zich sociaal dienen te gedragen nauwelijks kunnen verdragen - die niet kunnen oefenen met het herkennen van een emotionele betekenis in gezichtsuitdrukkingen in een sociale setting omdat ze niet naar een restaurant kunnen gaan?”

Het Autistische brein. Voorbij het spectrum denken (2014)

Auteurs: Temple Grandin en Richard Panek

Prijs: € 19,95

Te bestellen via www.autismeshop.nl

‘De hele dag op je kamer blijven mag geen optie zijn!’